

Gornyak O. V.
Saliuk-Kravchenko O. O.
Odessa I. I. Mechnikov National University

EVALUATION OF FOOD SECURITY OF THE STATE BASED ON ITS REGIONAL INDICATORS

Summary

The article is devoted to the problems of evaluating of food security of the region and on its basis – food security of the state. It was considered approach to the interpretation of the essence of food security, and differences its ensuring at the national and regional levels. Determined that the indicators used for the evaluation of food security is not enough for the purposes of strategic management of it. It examined issues of food security of regions from the standpoint of the conditions of its providing. Was suggested prospective directions of development of methods for evaluating food security of the state based on the safety level of its regions.

Key words: food security of the region, food security of the state, economic security, regional development, food security assessment.

УДК 336.132

Педченко Н. С.
Сіліхін Б. В.

Полтавський університет економіки і торгівлі

ІНСТРУМЕНТИ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

У статті розглянуто вплив Національного банку України на стабілізацію ситуації в економіці України в 2015 р. Досліджено інструменти монетарної політики центрального банку і можливості їх застосування. Наведено висновки про виконання регулятором завдань, визначених у Конституції України та законодавстві.
Ключові слова: монетарна політика, Національний банк України, інструменти монетарної політики, інфляція, курс національної валюти.

Постановка проблеми. Переддефолтний стан економіки України вимагає від усіх ланок управління державою максимального позитивного результату і ефективності прийнятих рішень. Це стосується і Національного банку України як особливого центрального органу державного управління, який за допомогою інструментів монетарної політики здійснює вплив на окремі показники державної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основу дослідження грошово-кредитної політики та її впливу на економіку країни становлять праці зарубіжних науковців Дж. О'Рігана, Дж. Тейлора, Ст. Фішера, М. Фрідмена, С. Мишкіна, Е.Дж. Долана та ін. У вітчизняній економічній літературі цим проблемам приділяли значну увагу такі економісти, як В. Бурлачков, О. Вовчак, В. Геєць, Н. Гребеник, О. Дзюблюк, С. Міщенко, А. Мороз, А. Сомик, В. Стельмах, В. Ющенко та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на велику кількість публікацій щодо інструментів монетарної політики Національного банку України, порівняно невелика кількість авторів звертає увагу на кінцевий результат діяльності і виконання визначених Конституцією України, а також Законом України «Про Національний банк» завдань.

Мета статті полягає у розгляді впливу Національного банку України на стабілізацію ситуації в економіці країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Українська економіка знаходиться у критичному стані. За роки незалежності позиції України в багатьох світових рейтингах погіршилися. Наприклад, у 1992 р. країна займала 54-е місце

у світі за індексом розвитку людського потенціалу, а в 2015 р. – лише 82-е [1]. Схожа динаміка спостерігається й по інших показниках: індексу економічної свободи, індексу сприйняття корупції, індексу глобальної конкурентоспроможності. У 1991 р. Україна займала 60-е місце у світі за рівнем ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності. Тоді цей показник становив 6,4 тис. дол. На той час це середній рівень для країн Центральної та Східної Європи. За весь час до 2015 р. в Україні ВВП на душу населення зріс лише на 24%, тоді як у Польщі, Угорщині, Чехії ВВП на душу населення зріс більше ніж у 2,5 рази (рис. 1).

	1991 рік	2015 рік	
57 Бразилія	\$6.831	\$15.359	+125%
58 Уругвай	\$6.757	\$21.201	+214%
59 ПАР	\$6.711	\$13.165	+96%
60 Україна	\$6.403	\$7.916	+24%
61 Мексика	\$6.353	\$17.277	+172%
62 Польща	\$5.740	\$26.135	+355%
63 Азербайджан	\$5.589	\$17.740	+219%
В середньому по країнах Центральної Європи	\$6.470	\$25.295	+291%
В середньому по країнах світу	\$5.585	\$15.464	+177%

Рис. 1. Показник ВВП на душу населення в 2015 р. порівняно з 1991 р. [1]

Окрім низьких показників ВВП, відмітимо й надзвичайно великий обсяг валового зовнішнього боргу. У 2015 р. його обсяг перевищив показник ВВП України [8]. Динаміку наведено на рис. 2.

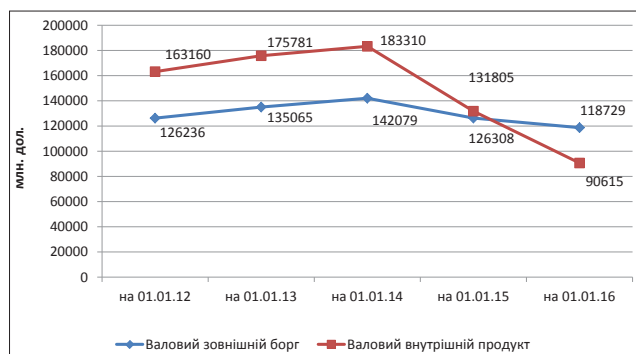

Рис. 2. Валовий зовнішній борг та ВВП України в 2012–2016 рр.

А. Амелін, керівник економічних програм Українського інституту майбутнього, наводить умовну капіталізацію уявної компанії «Держава Україна» (рис. 3). Як свідчить наведений графік, сьогодні Україна за своєю умовною капіталізацією знаходиться на рівні 1999–2000 рр. Автор робить висновок про те, що неефективний державний менеджмент та відсутність стратегії не дають країні змоги рухатися вперед та підвищувати власну цінність в очах потенційних інвесторів.

Отже, дефолтні рейтинги, перевищення зовнішнього боргу над валовим внутрішнім продуктом, від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі, відсутність реформ свідчать про неефективне державне управління. Розглянемо детальніше сферу компетенції Національного банку України.

Основною функцією НБУ, відповідно до Конституції України, є забезпечення стабільності грошової одиниці [3]. У Законі України «Про Національний банк» розкривається поняття монетарної (грошово-кредитної) політики: це комплекс заходів у сфері грошового обігу та кредиту, спрямованих на забезпечення стабільності грошової одиниці України через використання визначених Законом засобів та методів [6]. Пріоритетом грошово-кредитної (монетарної) політики визначено досягнення та підтримку цінової стабільності в державі, тобто збереження купівельної спроможності національної валюти шляхом підтримання у середньостроковій перспективі (від трьох до п'яти років) низьких, стабільних темпів інфляції, що вимірюються індексом споживчих цін. На рис. 4 наведено динаміку індексу споживчих цін у 2011–2015 рр.

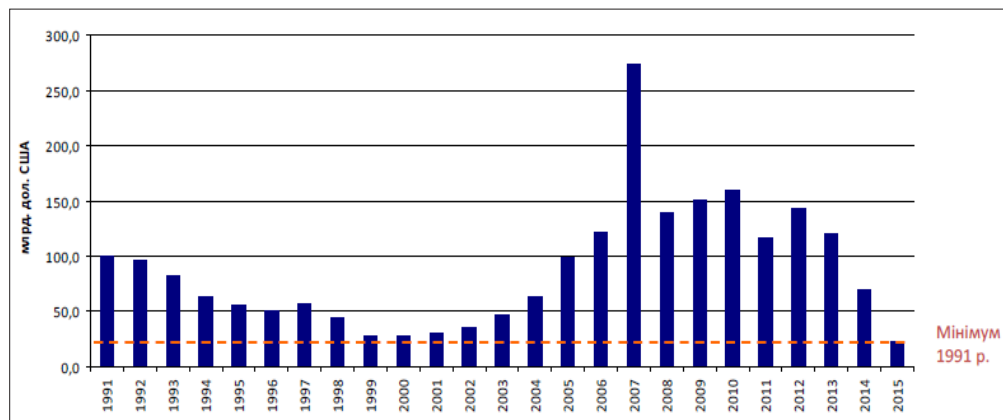

Рис. 3. Умовний показник капіталізації України [1]

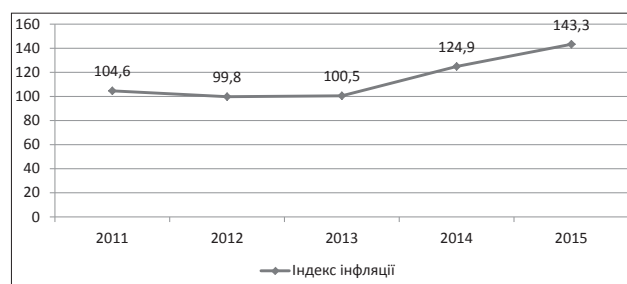

Рис. 4. Динаміка індексу інфляції в 2011–2015 рр. [2]

Як бачимо з наведеного графіку, офіційний показник інфляції в 2015 р. сягнув 143,3, що є найвищим показником із 1997 р. [2]. За інформацією Світового банку, показник інфляції в 2015 р. становив 48,7% [8]. Із наведених даних робимо висновок про те, що Національний банк України не впорався із завданнями, зазначеними в Конституції України та Законі України «Про Національний банк».

Центральний банк має у своєму розпорядженні велику кількість інструментів монетарної політики. Основними інструментами монетарної політики НБУ є [4]:

- облікова ставка НБУ;
- інтервенції на валютному ринку;
- норма обов'язкового резервування;
- депозитні сертифікати строком на два тижні;
- депозитні сертифікати овернайт та кредити овернайт;
- тендери з підтримання ліквідності;
- операції з купівлі-продажу державних цінних паперів;
- операції репо.

Рішення щодо грошово-кредитної політики приймаються з урахуванням прогнозу інфляції. Якщо прогнозована інфляція знаходиться вище цільового рівня, то для її стримування проводиться політика «дорогих грошей». І навпаки, за нижчого прогнозованого показника інфляції порівняно із цільовим рівнем проводиться політика «дешевих грошей».

Основним інструментом монетарної політики є облікова ставка Національного банку. Облікова ставка – це відсоток, під який Національний банк надає кредити комерційним банкам. НБУ може надавати безпосередньо позику комерційним банкам, призначаючи низьку (дисконтну) облікову ставку. Тому ця політика також називається дисконтною. Вона призводить до збільшення резервів у комерційних банках і зростання пропозиції грошей, що знижує відсоткову ставку на грошовому ринку. І навпаки, підвищуючи облікову ставку, НБУ скорочує резерви комерційних банків. У них погіршуються можливості до кредитування економіки, пропозиція грошей зменшується, а відсоткова ставка зростає [4].

Роль облікової ставки та її вплив на грошово-кредитний

ринок забезпечуються тим, що саме за цією ставкою проводяться основні операції з регулювання ліквідності. Змінюючи ключову процентну ставку монетарної політики, Національний банк впливає на короткострокові процентні ставки на міжбанківському грошово-кредитному ринку, які, своєю чергою, транслиються у зміни процентних ставок за іншими фінансовими активами (зокрема, державними цінними паперами) та зміни процентних ставок банків за кредитами та депозитами. Ці ставки мають безпосередній вплив на обсяги споживання та інвестицій домогосподарств і підприємств, а отже, і на інфляцію [4].

Рівень облікової ставки залежить від дії різноспрямованих факторів, що впливають на попит і пропозицію грошових коштів. Основні із цих факторів такі:

- наявний рівень інфляції та інфляційні очікування економічних суб'єктів;
- обсяг грошової маси в обігу та швидкість обертання грошей;
- структура кредитної емісії Національного банку;
- відсоткові ставки комерційних банків за кредитами та депозитами і за міжбанківськими кредитами;
- структура залучених коштів комерційних банків (співвідношення строкових депозитів та коштів до запитання);
- валютний курс національної грошової одиниці та девальваційні очікування в економіці; дохідність за операціями із цінними паперами на відкритому ринку.

Крім того, що облікова політика НБУ позначається на кредитній активності комерційних банків та на співвідношенні між попитом і пропозицією на грошовому ринку, вона має вплив:

- на динаміку кон'юнктури на ринку цінних паперів. Так, у разі підвищення ставок НБУ курсова вартість цінних паперів може знижуватися, оскільки попит на них на ринку скорочується як із боку банківських установ, так і з боку всіх інших економічних агентів;
- на депозити. Зменшення облікової ставки, своєю чергою, зменшує привабливість цього виду активів для населення, спонукаючи його збільшувати споживчі витрати, що в обох випадках може мати стимулюючий вплив на динаміку ВВП. У разі ж зростання облікової ставки зазначені тенденції набувають протилежного спрямування;
- на приток іноземних капіталів. Облікова ставка в разі її підвищення може виступати одним із факторів стимулювання притоку іноземних капіталів у країну. Отже, зростає попит на національну валюту, що призводить до підвищення її курсу (ревалюації). Протилежна ситуація спостерігається у разі зниження офіційної облікової ставки та відповідної реакції ринкових ставок процента, що зумовлює відтік короткострокових капіталів у ті країни, де рівень банківських ставок більш високий.

До недоліків політики облікової ставки належить низький рівень прогнозованості її наслідків щодо конкретних величин збільшення або зменшення кредитних вкладень в економіку, оскільки регулювання процента визначає лише загальну спрямованість динаміки попиту на банківські позички.

Наступним інструментом монетарної політики НБУ є операції з купівлі або продажу іноземної валюти Національним банком України. Здійснюючи інтервенції, Національний банк випускає

в обіг або вилучає з нього гривню. З огляду на застосування режиму гнучкого обмінного курсу, валютні інтервенції не мають на меті досягнення наперед визначених курсових орієнтирів.

Водночас у разі виникнення панічного та спекулятивного складника в поведінці учасників валютного ринку Національний банк може здійснювати інтервенції, спрямовані на її усунення. У разі поліпшення ситуації на валютному ринку з формуванням на ньому достатніх обсягів пропозиції Національний банк проводить інтервенції з викупу іноземної валюти для поповнення золото-валютних резервів.

Одним з інструментів монетарної політики є норма обов'язкового резервування – інструмент для управління грошово-кредитним ринком, який накладає на банки зобов'язання зберігати частину залучених коштів на кореспондентському рахунку в Національному банку України [4]. Суть такого інструменту полягає у такому: банк зобов'язаний зарезервувати на своєму кореспондентському рахунку кошти в обсязі, який визначається як певний відсоток від його зобов'язань (норматив резервування). Така сума має бути сформована у середньому за період резервування. Тобто якщо банк недорезервував певну суму коштів в один день, він має зберегти більше у інший. Механізм усереднення дає банку змогу гнучко розпоряджатися власною ліквідністю. Це дає змогу згладжувати можливі кон'юнктурні (непередбачувані) коливання ліквідності, водночас забезпечуючи ефективно застосування самого інструменту за прямим призначенням – обмеження надлишкової ліквідності банківської системи.

Обов'язкові резерви – один із найбільш давніх та традиційних інструментів центральних банків. На початковому етапі використання даного інструменту він виконував також і пруденційну (наглядову) функцію, оскільки, серед іншого, наявність обов'язкових резервів слугувала запорукою достатньої ліквідності банків для виконання ними зобов'язань. Із часом монетарні та наглядові функції розділилися. Нині для забезпечення достатньої ліквідності банків існують відповідні економічні нормативи. Водночас обов'язкове резервування має тільки монетарне призначення [4].

Нині діють такі нормативи обов'язкового резервування:

- за коштами вкладів юридичних і фізичних осіб у національній та іноземній валютах на вимогу і коштами на поточних рахунках – 6,5%;
- за строковими коштами і вкладями (депозитами) юридичних і фізичних осіб у національній та іноземній валютах – 3%.

Слід зауважити, що зміна резервної норми – досить потужний інструмент монетарної політики, а практичне застосування цього інструменту потребує обережності. Це пояснюється тим, що зміна норми резервування призводить до більшій зміні пропозиції грошей відповідно до грошового мультиплікатора. Навіть незначні зміни цієї норми суттєво впливають на пропозицію грошей. За цих обставин зміни нормативного рівня резервів використовують лише в крайніх випадках. Для простого коригування грошової пропозиції резервну норму, як правило, не змінюють.

У країнах зі стабільною економікою, що характеризуються високим ступенем розвитку ринкових відносин, резервні вимоги комерційних банків як монетарний інструмент управління грошово-кредитним ринком відіграють незначну роль. В Укра-

іні обов'язкові резерви в період 1997–1998 рр. були домінуючими серед інструментів монетарної політики.

Крім розглянутих інструментів, Національний банк України може здійснювати операції із власними борговими зобов'язаннями шляхом випуску депозитних сертифікатів Національного банку строком до 90 днів [4]. Депозитний сертифікат Національного банку – це борговий цінний папір у бездокументарній формі, який свідчить про розміщення в Національному банку коштів банків та їх право на отримання внесеної суми і процентів після закінчення встановленого строку. Такі операції мають на меті вилучення (зменшення) ліквідності банківської системи [4].

Національний банк здійснює розміщення депозитних сертифікатів шляхом проведення тендерів. У разі потреби Національний банк може проводити позачергові тендери з розміщення депозитних сертифікатів, а також приймати рішення про дострокове їх погашення, про що інформує банки. Якщо структурна позиція банківської системи зміниться на дефіцит, основним інструментом Національного банку стануть операції з надання ліквідності. А отже, за обліковою ставкою проводитимуться операції з рефінансування.

В умовах структурного профіциту ліквідності, який спостерігається в банківській системі України, одним з основних операцій монетарної політики є операції з розміщення депозитних сертифікатів Національного банку на двотижневий строк. Нині Національний банк не планує регулярне проведення операцій на строк, відмінний від двотижневого. Зокрема, раніше регулярно проводилося розміщення депозитних сертифікатів строком на один тиждень та один місяць. Скасування їх регулярного розміщення, з одного боку, сприятиме активнішому перерозподілу грошових ресурсів на міжбанківському ринку, а з іншого – підсилуватиме вплив на стан грошово-кредитного ринку основних операцій із регулювання ліквідності – розміщення депозитних сертифікатів строком на два тижні.

Ще одним з інструментів є проведення тендерів із підтримання ліквідності. Національний банк може надавати банкам кредити рефінансування шляхом проведення кількісного або процентного тендера з підтримання ліквідності банків. Нині Національний банк установлює процентну ставку за кредитами рефінансування, наданими шляхом проведення тендера з підтримання ліквідності банків на рівні ставки за кредитами овернайт.

Національний банк України оголошує графік проведення тендерів із підтримання ліквідності банків. Тендери здійснюються з такою періодичністю:

- три середі підряд – рефінансування строком до 14 днів;
- одна середа – рефінансування строком до 90 днів.

Залежно від ситуації на ринку можуть оголошуватися позачергові тендери. За потреби підтримки ліквідності банків на більш тривалій строк можливе проведення тендерів строком до 360 днів [4].

Рефінансування банків здійснюється лише під відповідне забезпечення, перелік якого повідомляється банкам у повідомленні про проведення тендера. Операції на відкритому ринку – найбільш важливий інструмент із точки зору регулювання пропозиції грошей. Суть цього інструменту полягає в купівлі-продажу Національним банком

урядових цінних паперів на відкритому ринку. У процесі купівлі-продажу цих паперів Національний банк вступає у відносини з комерційними банками, нефінансовими організаціями і населенням, купуючи або продаючи урядові цінні папери.

Якщо НБУ продає урядові цінні папери, то в результаті у комерційних банків, нефінансових організацій і населення зосереджуються цінні папери, а в НБУ – гроші. Це скорочує банківські резерви і здатність комерційних банків до кредитування. Скорочення резервів у комерційних банках призведе і до скорочення грошової пропозиції, внаслідок чого відсоткова ставка на кредити і депозити зросте, а інвестування знизиться. Це так звана політика «дорогих» грошей, яка є одним з елементів рестриктивної політики держави.

Якщо уряд, здійснюючи політику експансії, хоче знизити відсоткову ставку і поживити тим самим інвестиції, то грошово-кредитний механізм діє у зворотному напрямі: НБУ починає скуповувати цінні папери у комерційних банків, нефінансових організацій і населення, збільшуючи, таким чином, резерви комерційних банків та їх здатність до кредитування. Своєю чергою, це збільшує пропозицію грошей та знижує відсоткову ставку. Інвестиції на ринку капіталів зростають і в перспективі мультиплікативно зростає ВВП. Це так звана політика «дешевих» грошей.

Комерційні банки, нефінансові організації і населення погоджуються на купівлю урядових цінних паперів, тому що ціни облігацій і відсоткові ставки знаходяться в оберненій залежності. НБУ продає цінні папери за низькою ціною, а купує їх за більш високою ціною. Отже, НБУ здатен продавати урядові цінні папери і завдяки цьому безпосередньо впливати на пропозицію грошей.

Заключним інструментом є операції репо. Ці операції є нерегулярними операціями Національного банку з банками та спрямовані на урівноваження неочікуваних коливань ліквідності. Операція прямого репо – це кредитна операція між Національним банком та банком з купівлі Національним банком державних облігацій України з портфеля банку (далі – перша частина операції репо) з подальшим зобов'язанням банку здійснити зворотний викуп державних облігацій України (далі – друга частина операції репо) за обумовленою ціною на обумовлену дату. Операція зворотного репо – це депозитна операція між Національним банком та банком із продажу Національним банком зі свого портфеля державних облігацій України з одночасним зобов'язанням зворотного їх викупу в банків за обумовленою ціною та на обумовлену дату [4].

Вказані інструменти грошово-кредитної політики за правильного застосування дають змогу здійснювати ефективно антициклічне регулювання в країнах із ринковою економікою. Уряд проводить жорстку грошово-кредитну політику, підтримуючи на визначеному рівні обсяг грошової маси, або гнучку грошово-кредитну політику, утримуючи на деякому заданому рівні ставку процента. Вибір конкретного варіанта грошово-кредитної політики залежить від того, які фактори вплинули на зміну попиту на гроші. Якщо, наприклад, його зростання пов'язане з підвищенням темпу інфляції і «перегрівом» економіки, то доцільне проведення жорсткої грошово-кредитної політики.

Як було раніше зазначено, індекс інфляції в 2015 р. становив 143,3 [2]. Україна є імпортозалежною країною. Через структуру зовнішньої

Рис. 5. Динаміка офіційного курсу гривні в 2015 р. [4]

торгівлі та наявність великої частки критичного імпорту виникає залежність рівня інфляції від курсу національної валюти щодо інших валют. На рис. 5 наведено динаміку офіційного курсу гривні щодо американського долара в 2015 р.

Як бачимо, у 2015 р. офіційний курс національної валюти суттєво коливався. Відмітимо значний ріст у лютому:

- 02.02.15 – курс гривні щодо долара становив 16,147 грн.;
- 05.02.15 – курс становив 17,9998 грн.; ріст з початку місяця – 11%;
- 06.02.15 – курс становив 23,1306 грн.; ріст – 28,5% за добу;
- 09.02.15 – курс становив 24,9562 грн.; ріст за тиждень – +54,5%;
- 16.02.15 – курс 26,0499 грн.; ріст з початку місяця – +61,3%;
- 23.02.15 – курс 28,3481 грн.; ріст з початку місяця – +75,6%.

У прес-релізі від 05.02.15 вказується, що Правління Національного банку України в рамках підготовки до запровадження режиму інфляційного таргетування прийняло відповідні рішення про зміну операційних підходів до проведення грошово-кредитної політики щодо підвищення її дієвості та прозорості для учасників ринку [5]. Наслідки таких змін і діяльність на міжбанківському ринку щодо стримування панічного росту,

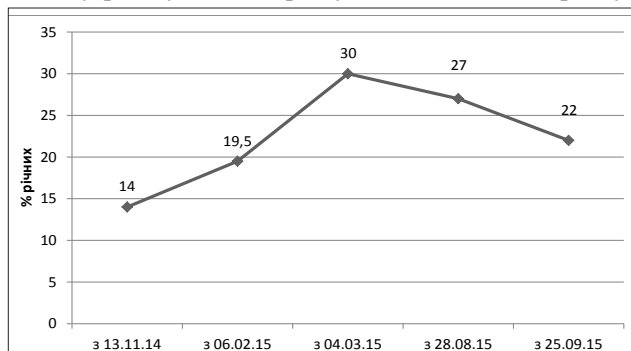

Рис. 6. Динаміка облікової ставки НБУ в 2015 р. [4]

Список літератури:

1. Амелін А. Економічні результати 25 років незалежності України / А. Амелін // Хвиля [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hvylya.net/analytics/economics/anatoliy-amelin-ekonomicheskie-itogi-25-let-nezavisimosti-ukrainyi.html>.
2. Державна статистична служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Монетарна політика / Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=875457&cat_id=71412.
5. Національний банк змінює підходи до проведення грошово-кредитної політики, одночасно посилюючи її жорсткість / Офіційний прес-реліз НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=14318931&cat_id=55838.

а також відсутність контролю над учасниками торгів наведено вище.

Із вищенаведеного робимо висновок: Національний банк України в лютому 2015 р. проявив повний непрофесіоналізм, у зв'язку з чим посяв паніку на міжбанківському валютному ринку, що суттєво вплинуло на курс національної валюти, а в умовах імпорто-

залежності економіки – прискорило інфляцію.

У наступні місяці НБУ борюся з наслідками такої діяльності. 2 березня 2015 р. було введено в дію Постанову № 154, якою НБУ посилив адміністративні заходи щодо стримування девальвацийного тиску на гривню [7]. Основним інструментом стабілізації була облікова ставка, розмір якої встановлено на рівні 30%. Її динаміка протягом року наведена на рис. 6.

Спадна динаміка ставки свідчила про поступове покращення стану на міжбанківському ринку України (порівняно з початком року). Дії регулятора залишають більше питань, ніж відповідей. Зрозуміло, що зважена монетарна політика на початку року могла б не привести до такого річного рівня інфляції.

Висновки. Основним інструментом монетарної політики НБУ й операційним орієнтиром є процентна ставка. Змінюючи ставки за своїми операціями з банками, центральний банк впливає на умови, за якими банки укладають угоди між собою на грошовому ринку, і, таким чином, і на вартість короткострокових кредитних коштів. Через механізми перетоку капіталу між різними секторами фінансового ринку вартість короткострокових коштів впливає на процентні ставки банків за кредитними та депозитними операціями з підприємствами та населенням, обмінний курс гривні та ціни інших фінансових активів.

У кінцевому підсумку за допомогою зміни процентної ставки, центральний банк опосередковано впливає на такі макроекономічні показники, як ВВП та інфляція. Крім облікової ставки, Національний банк України може використовувати й інші інструменти задля досягнення встановлених цілей. Проте в 2015 р., на нашу думку, регулятор здійснив низку помилок, які призвели до суттєвого зниження курсу національної валюти, що призвело до прискорення інфляції. Як ремарку наведемо слова грузинського реформатора і економіста Кахи Бендукідзе: «Дело в том, что развивающиеся страны не способны выгодно для себя манипулировать таким сложным инструментом, как центральный банк».

6. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Про регулювання грошово-кредитного ринку : Постанова Правління Національного банку України від 02 березня 2015 р. № 154 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=15111488&cat_id=80928.
8. Світовий банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.

Педченко Н. С.

Силихин Б. В.

Полтавський університет економіки і торгівлі

ИНСТРУМЕНТЫ МОНЕТАРНОЙ ПОЛИТИКИ НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА УКРАИНЫ И ИХ ПРИМЕНЕНИЕ

Резюме

В статье рассмотрено влияние Национального банка Украины на стабилизацию ситуации в экономике Украины в 2015 г. Исследованы инструменты монетарной политики центрального банка и возможности их применения. Сделаны выводы об исполнении регулятором заданий, которые определены в Конституции Украины и законодательстве.

Ключевые слова: монетарная политика, Национальный банк Украины, инструменты монетарной политики, инфляция, курс национальной валюты.

Pedchenko N. S.

Silikhin B. V.

Poltava University of Economics and Trade

INSTRUMENTS OF THE MONETARY POLICY OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE AND THEIR USAGE

Summary

Influence of the National Bank of Ukraine for a situation in the Ukrainian economy was considered in 2015. Instruments of the monetary policy of central bank were researched. Authors cited conclusions about regulators implementation of tasks are defined in the Constitution of Ukraine and Ukrainian legislation.

Keywords: monetary policy, National Bank of Ukraine, instruments of the monetary policy, inflation, national currency rate.

УДК 37.014.5:378:63

Приходько І. П.

Павлова Г. Є.

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ АГРАРНОЇ ОСВІТИ

У статті досліджено принципи державного управління інноваційним розвитком національної системи аграрної освіти. Визначено вихідні позиції основних компонентів національної інноваційної системи, ступінь їх відповідності вимогам інноваційно-інвестиційної моделі розвитку. Виявлено слабкі сторони і перепони, що гальмують розвиток національної системи аграрної освіти, а також наявні переваги і потенційні можливості щодо здійснення узгоджених системних змін.

Ключові слова: державне управління, національна аграрна освіта, інноваційний розвиток, система освіти, принципи.

Постановка проблеми. Сучасні досягнення України в міжнародному вимірі конкурентоздатності економіки, рівня розвитку й особливо ефективності функціонування національної інноваційної системи є недостатніми для забезпечення сталого розвитку вітчизняної економіки, гарантованої національної безпеки, виходу в найближчій перспективі за рахунок економічного зростання на європейські стандарти життя українських громадян. Для потреб інноваційного розвитку країни саме освіта відіграє надзвичайно важливу роль. Вона є не лише зв'язуючою, але й конструктив-

ною ланкою в системі трьох головних складників інноваційної економіки: науки, освіти, виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Певну увагу проблемам державного регулювання освітньої сфери в загальному контексті розвитку системи освіти приділяли відомі вчені: Г. Беккер, Е. Боуен, Е. Денісон, Дж. Кендрік, Я. Мінер, Т. Шульц. У роботах вітчизняних учених Л.І. Антошкіної, Т.М. Боголіб, А.І. Бутенко, В.А. Вісящева, В.М. Геєця, Д.А. Грішнєвої, Б.М. Данилишина, Г.А. Дмитренка, Т.А. Заєць,